

CERCETĂRI FAUNISTICE ASUPRA UNOR SUBFAMILII DE ICHNEUMONIDAE (HYMENOPTERA) DIN MUNȚII CALIMAN. (Nota 1)

FAUNISTIC RESEARCHES ON SOME SUBFAMILIES OF ICHNEUMONIDS (HYMENOPTERA) FROM CALIMAN MOUNTAINS

CONSTANTIN PISICĂ

Summary

As a result of the studies carried out in the area, we estimate that the fauna of Ichneumonidae of the Caliman Mountains is well enough represented and characteristic ecologically and altitudinally to the boreal belt, corresponding to the coniferous forests and to the nemoral belt.

Zoogeographically, European elements predominate (57.60%), followed by palearctic (9.44%) and holarctic (12.94%) species.

We mention, for the first time in the fauna of Romania, the species *Dolichomitus agnoscendens* Roman and *Phaenolobus fraudator* Bauer.

Keys words: Ichneumonids, Caliman Mountains, fauna

Cuvinte cheie: Munții Căliman, Ichneumonidae, fauna

INTRODUCERE

În lucrarea de față sunt prezentate o parte a rezultatelor prelucrării materialului ichneumonologic, colectat de noi din munții Căliman în anii 1984, 1991 și 1994. Cercetările faunistice se încadrează orientărilor actuale de cunoaștere a biodiversității și conservării genofondului din diferite zone din țara noastră mai puțin studiate. În ceea ce privește familia *Ichneumonidae* (*Hymenoptera*), datele faunistice cunoscute din munții vulcanici Căliman sunt foarte puține și răzlețe (CIOCHIA V., 1979; CONSTANTINEANU R., 1978; KISS A., 1922-1924 și 1929-1930; PETCU I., 1971 și 1972; PISICĂ C., 1972), în total, numai 25 de specii semnalate.

MATERIAL ȘI METODE

Cercetările s-au efectuat, mai ales, în etajul muntos cu altitudinea între 800 - 1800 m, cu condiții climatice favorabile pădurilor de amestec și pădurilor de conifere. Recoltarea s-a făcut cu fileul entomologic prin cosirea vegetației ierboase și din apropierea arborilor și arbuștilor forestieri, pe versantul nordic al Călimanului, din zona bazinelor superioare ale Negrei Sarului și Haita cu masivele muntoase Pietricelul, Neagoiu Românesc, Neagoiu Unguresc, 12 Apostoli.

Materialul colectat a fost conservat uscat în ace entomologice și determinat în laborator, folosindu-se literatura de specialitate.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În urma determinării a 221 exemplare de Ichneumonide din Munții Căliman am găsit 92 de specii, care aparțin la 6 subfamilii: Acaenitinae, Banchinae, Pimplinae, Poemeniinae, Rhyssinae și Stilbopinae. Două din aceste specii le semnalăm pentru prima dată în fauna României (*Dolichomitus agnoscendens* ROMAN și *Phaenolobus fraudator* BAUER (Tabelul nr. 1).

Din totalul de 221 exemplare de Ichneumonide determinate, aparțin subfamiliilor: Banchinae 88 exemplare (39,97%) cu 40 de specii (43,48%); Pimplinae 85 exemplare (38,07% cu 37 specii (40,21%); Acaenitinae 8 exemplare (3,58%) cu 6 specii (6,52%); Rhyssinae 27 exemplare (12,55%) cu 4 specii (4,35%); Poemeniinae 7 exemplare (3,14%) cu 4 specii (4,35%) și Stilbopinae 6 exemplare (2,68%) cu o singură specie (1,08%) (Fig.1 și 2).

Numeric și procentual predomină subfamiliile Banchinae și Pimplinae urmate de subfamiliile Acaenitinae, Rhyssinae, Poemeniinae și Stilbopinae.

Din analiza distribuției geografice a Ichneumonidelor din Munții Căliman (Tabelul nr. 1), reiese că 53 de specii (57,60%) au o răspândire europeană; 27 specii (29,44%) au răspândire paleartică și 12 specii (12,94%) cu răspândire holarctică. Pe de altă parte se observă că dintre speciile paleartice 17 au o largă răspândire în întreaga regiune, 6 cu răspândire euroasiatică, 4 eurosiberiană și 3 specii răspândite în Europa și Nordul Africii. Dintre speciile europene 24 (46,80%) sunt răspândite în toată Europa; 13 (26,42%) în Europa Centrală și Occidentală și 13 (26,42%) în Europa Centrală și Nordică (tabel nr. 1)

În ceea ce privește răspândirea speciilor în țara noastră, se constată că aproape jumătate (44 de specii) sunt caracteristice zonei muntoase, ecologic favorabile pădurilor de conifere și pădurilor de amestec, iar altitudinal corespunzător etajului boreal și nemoral.

Tabel 1. Compoziția specifică a Ichneumonidelor din Munții Căliman.

Nr.	Taxonul	Nr.ex.	Răspândire geografică	In Rom.	Obs.
	Familia ICHNEUMONIDAE	221			
I.	Subfamilia Acaenitinae	8			
1.	<i>Arotes annulicornis</i> KRIECHBAUMER, 1894	1	Europa Centr. și Occidentală	M	
2.	<i>Coleocentrus croceicornis</i> (GRAV., 1829)	1	Europa Centr. și Occidentală	M	
3.	<i>Mesoclistus rufipes</i> (GRAVENHORST, 1829)	2	Europa, America de Nord	LR.	
4.	<i>Paenolobus fraudator</i> BAUER, 1961	1	Europa Centrală	M	N.R.
5.	<i>Paenolobus fulvicornis</i> (GRAVENHORST, 1829)	2	Europa, Nordul Africii	LR	
6.	<i>Procinetus decimator</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Europa, Nordul Africii	LR	
II.	Subfamilia Banchinae	88			
	Tribul <i>Atropini</i>	33			
1.	<i>Alloplasta plantaria</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Europa	M	
2.	<i>Cryptopimpla caligata</i> (GRAVENHORST, 1829)	3	Europa	LR	
3.	<i>Cryptopimpla errabunda</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Europa	LR	
4.	<i>Lissonota argioala</i> GRAVENHORST, 1829	4	Europa	LR	
5.	<i>Lissonota biguttata</i> HOLMGREN, 1860	2	Europa	LR	
6.	<i>Lissonota</i> (MENISCUS) <i>catenator</i> (PANZER, 1804)	1	Europa, Siberia	LR	
7.	<i>Lissonota clypeator</i> (GRAVENHORST, 1829)	3	Regiunea Holarctică	LR	
8.	<i>Lissonota coracina</i> (GMELIN, 1790)	5	Regiunea Holarctică		
9.	<i>Lissonota deversor</i> GRAVENHORST, 1829	1	Europa	LR	
10.	<i>Lissonota dubia</i> HOLMGREN, 1856	2	Europa	M	
11.	<i>Lissonota gracilentia</i> HOLMGREN, 1860	1	Europa	LR	
12.	<i>Lissonota humerella</i> THOMSON, 1877	1	Europa	LR	
13.	<i>Lissonota insignita</i> GRAVENHORST, 1829	2	Regiunea Palearctică	LR	
14.	<i>Lissonota maculata</i> BRISCHKE, 1865	1	Europa	M	
15.	<i>Lissonota nigridens</i> THOMSON, 1889	3	Europa	M	
16.	<i>Lissonota variabilis</i> HOLMGREN, 1860	2	Europa	LR	
	Tribul <i>Banchini</i>	29			
1.	<i>Banchus falcatorius</i> (FABRICIUS, 1775)	5	Regiunea Palearctică	M	
2.	<i>Banchus moniliatus</i> GRAVENHORST, 1829	2	Regiunea Holarctică	M	
3.	<i>Banchus volutatorius</i> (LINNAEUS, 1758)	6	Regiunea Palearctică	M	
4.	<i>Exetastes adpressorius</i> (THUNBERG, 1824)	3	Regiunea Palearctică	LR	
5.	<i>Exetastes albiger</i> KRIECHBAUMER, 1886	1	Regiunea Palearctică	M	
6.	<i>Exetastes calobatus</i> GRAVENHORST, 1829	2	Europa	M	
7.	<i>Exetastes geniculatus</i> HOLMGREN, 1860	3	Europa	M	
8.	<i>Exetastes illusor</i> GRAVENHORST, 1829	2	Regiunea Holarctică	LR	
9.	<i>Exetastes laevigator</i> VILLERS, 1789	1	Regiunea Palearctică	M	
10.	<i>Exetastes nigripes</i> GRAVENHORST, 1829	1	Europa, Siberia	M	
11.	<i>Exetastes</i> (LEPTOBATUS) <i>alpius</i> (HEINRICH, 1952)	1	Europa Centrală	M	
12.	<i>Exetastes</i> -"- <i>ziegleri</i> (GRAVENHORST, 1829)	2	Europa Centrală		
	Tribul <i>Glyptini</i>	26			
1.	<i>Apophua genalis</i> (MOLLER, 1883)	1	Europa	LR	
2.	<i>Glypta</i> (Conoblasta) <i>areolaris</i> HELLEN, 1915	4	Regiunea Paleoarctică	LR	
3.	<i>Glypta</i> -"- <i>ceratites</i> GRAVENHORST, 1829	3	Regiunea Paleoarctică	LR	
4.	<i>Glypta</i> -"- <i>extincta</i> RATZEURG, 1852	2	Regiunea Paleoarctică	LR	
5.	<i>Glypta</i> -"- <i>heterocera</i> THOMSON, 1889	3	Europa, Mongolia	LR	
6.	<i>Glypta</i> -"- <i>tegularis</i> THOMSON, 1889	1	Eucopa Centrală	LR	
7.	<i>Glypta bifoveolata</i> GRAVENHORST, 1829	4	Regiunea Palearctică	LR	
8.	<i>Glypta dentifera</i> THOMSON, 1889	1	Europa, Mongolia	LR	
9.	<i>Glypta femorator</i> DESVIGNES, 1856	1	Europa	M	
10.	<i>Glypta longicauda</i> HARTIG, 1838	3	Europa	LR	
11.	<i>Glypta nigroplica</i> THOMSON, 1889	2	Centrul și Nordul Europei	LR	
12.	<i>Glypta resinanae</i> HARTIG, 1838	1	Europa	LR	
13.	<i>Glypta tenuicornis</i> THOMSON, 1889	1	Centrul și Nordul Europei	M	
III	Subfamilia Pinplinae	85			
	Tribul <i>Delomeristini</i>	3			

1.	<i>Delomerista laevis</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Europa	M	
2.	<i>Delomerista pfankuchi</i> BRAUNS, 1905	2	Europa Centrală	M	
	Tribul <i>Ephialtini</i>	52			
3.	<i>Acrodactyla degener</i> (HALIDAY, 1838)	1	Europa, America de Nord	M	
4.	<i>Acrodactyla quadrisculpta</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Europa, Siberia	M	
5.	<i>Acropimpla didyma</i> (GRAVENHORST, 1829)	2	Centrul și Nordul Europei	LR	
6.	<i>Dolichomitus aciculatus</i> (HELLEN, 1915)	1	Regiunea Holarctică	M	
7.	<i>Dolichomitus agnoscendens</i> (ROMAN, 1939)	1	Centrul și Nodul Europei	M	N.R
8.	<i>Dolichomitus imperator</i> (KRIECHBAUMER, 1854)	2	Regiunea Holarctică	M	
9.	<i>Dolichomitus mesocentrus</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Regiunea Palearctică	M	
10.	<i>Dreisbachia pictifrons</i> (THOMSON, 1877)	3	Centrul și Nordul Europei	M	
11.	<i>Endromopoda nigricoxis</i> (ULBRICHT, 1910)	1	Europa Centrală	LR	
12.	<i>Ephialtes brevis</i> MORLEY, 1914	1	Regiunea Holarctică	M	
13.	<i>Ephialtes manifestator</i> (LINNAEUS, 1758)	2	Euroasia	LR	
14.	<i>Exeristes roborator</i> (FABRICIUS, 1793)	6	Regiunea Palearctică	LR	
15.	<i>Liotryphon crassisteta</i> (THOMSON, 1877)	1	Europa centrală	LR	
16.	<i>Liotryphon punctulatus</i> (RATZEBURG, 1848)	3	Europa	LR	
17.	<i>Liotryphon strobillellae</i> (LINNAEUS, 1758)	2	Centrul și Nordul Europei	LR	
18.	<i>Polysphincta boops</i> TSCEK, 1869	1	Centrul și Nordul Europei	M	
19.	<i>Polysphincta tuberosa</i> GRAVENHORST, 1829	3	Europa	LR	
20.	<i>Scambus brevicornis</i> (GRAVENHORST, 1829)	6	Regiunea Holarctică	LR	
21.	<i>Scambus capitator</i> AUBERT, 1965	1	Europa Centrală	M	
22.	<i>Scambus strobilorum</i> (RATZEBURG, 1852)	2	Europa Centrală	M	
23.	<i>Scambus sudeticus</i> (GLOWACKI, 1967)	2	Europa Centrală	M	
24.	<i>Schizopyga circulator</i> (PANZER, 1800)	3	Europa	M	
25.	<i>Sinarachna nigricornis</i> (HOLMGREN, 1860)	1	Europa Centrală și de Nord	M	
26.	<i>Tromatobia ovivora</i> (BOHEMAN, 1821)	2	Europa, America de Nord	LR	
27.	<i>Zaglyptus varipes</i> (GRAVENHORST, 1829)	3	Regiunea Palearctică	LR	
28.	<i>Zatypota discolor</i> (HOLMGREN, 1860)	1	Europa	M	
	Tribul <i>Pimplini</i>	52			
29.	<i>Apechthis rufata</i> (GMELIN, 1790)	4	Regiunea Palearctică	LR	
30.	<i>Itoplectis clavicornis</i> (THOMSON, 1887)	2	Europa Centrală și de Nord	LR	
31.	<i>Itoplectis maculator</i> (FABRICIUS, 1776)	8	Europa și Africa de Nord	LR	
32.	<i>Itoplectis viduata</i> (GRAVENHORST, 1829)	2	Regiunea Holarctică	LR	
33.	<i>Pimpla arctica</i> ZETTERSTED, 1838	2	Eurasia	LR	
34.	<i>Pimpla contemplator</i> (MULLER, 1776)	5	Europa	LR	
35.	<i>Pimpla melanacrias</i> PARKINS, 1941	1	Regiunea Paleactică	M	
36.	<i>Pimpla sodalis</i> RUTHE, 1859	2	Europa, America de Nord	LR	
37.	<i>Pimpla turionellae</i> (LINNAEUS, 1758)	5	Regiunea Palearctică	LR	
IV.	Subfamilia <i>Poemeniinae</i>	7			
	Tribul <i>Poemeniini</i>	4			
1.	<i>Neoxorides collaris</i> (GRAVENHORST, 1829)	1	Europa Centrală și de Nord	M	
2.	<i>Podoschistus scutellaris</i> (DESIGNES, 1856)	1	Europa Centrală și de Nord	M	
3.	<i>Poemenia hectica</i> (GRAVENHORST, 1829)	2	Europa	M	
	Tribul <i>Pseudorhyssini</i>	3			
4.	<i>Pseudorhyssa alpestris</i> (HOLMGREN, 1860)	3	Centrul și Nordul Europei	M	
V.	Subfamilia <i>Rhyssinae</i>	27			
1.	<i>Megarhyssa emarginatoria</i> (THUNBERG, 1822)	4	Regiunea Palearctică	M	
2.	<i>Rhyssa amoena</i> GRAVENHORST, 1829	8	Regiunea Palearctică	M	
3.	<i>Rhyssa persuasoria</i> (LINNAEUS, 1758)	12	Eurasia	M	
4.	<i>Rhyssella approximator</i> (FABRICIUS, 1793)	3	Eurasia	M	
VI.	Subfamilia <i>Stilbopinae</i>	6			
1.	<i>Stilbops abdominalis</i> (GRAVENHORST, 1829)	6	Europa Centrală și de Nord	LR	
92	Total specii	221	Total exemplare		

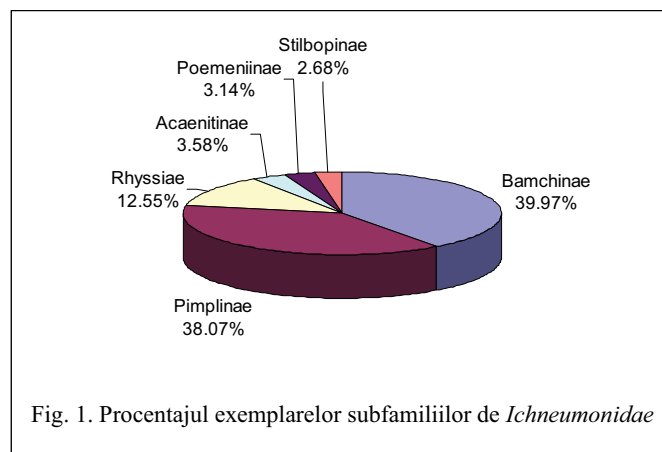

Fig. 1. Procentajul exemplarelor subfamiliilor de *Ichneumonidae*

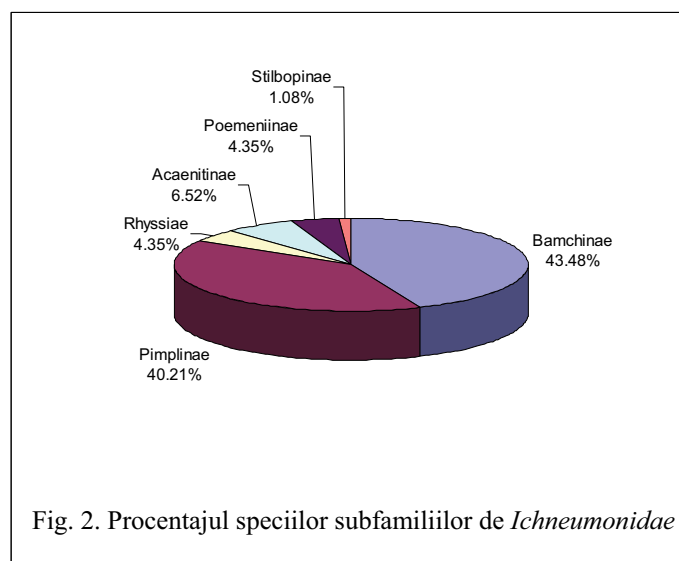

Fig. 2. Procentajul speciilor subfamiliilor de *Ichneumonidae*

BIBLIOGRAFIE

- AUBERT J. F. 1969. *Les Ichneumonides Ouest-Palearctiques et leurs hotes, 1. Pimplinae, Xoridinae, Acaenitinae*. Quatre Feuilles Editeur. Alfortville. France.
- AUBERT J. F. 1978. *Les Ichneumonides Ouest-Palearctiques et leurs hotes, 2, Banchinae*. E.D.I.F.A.T.-O.P.I.D.A. Echauffour. France.
- CIOCHIA V. 1979. *Contribuții la studiul Trachysphyroidelor (Hym. Ichneum.) din România*. Cumidava. **12** (3): 231-453. Brașov.
- CONSTANTINEANU R. 1978. *Recherches sur les sousfamilles des Neteliinae et Scolobatinae (Hym. Ichneum.) du Nord de la Moldavie - entomophages des populations des insectes nuisibles*. Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa". **19**: 307-310. București.
- CONSTANTINEANU M. & PISICA C. 1977. *Familia Ichneumonidae, subfamiliile: Ephialtinae, Lycorininae, Xoridinae și Acaenitinae*. Fauna României. Insecta. **9** (7). Ed. Acad. Române. Buc.
- FITTON M. G., SHAW M. R., GAULD I. D. 1988. *Pimpline Ichneumon-Flies Hymenoptera, Ichneumonidae (Pimplinae)*. Handbooks for the Identification of British Insects. **7**. Part 1. London.
- KISS A. 1922-1924. *Beitrag zur Kenntnis der ungarischen und siebenburgischen Ichneumoniden-(Schlupwespen) Fauna*. Verh. Mitt. d. Siebenb. Vereins Naturwiss., Hermanstadt. **72-74**: 74-120. Sibiu.
- KISS A. 1929-1930. *Dritter Beitrag zur Kenntnis der ungarischen und siebenburgischen Ichneumonien-(Schlupwespen) Fauna*. Idem. **79-80**: 89-144. Sibiu.
- KASPARIAN D. R. 1981. *Otriad Hymenoptera-Sem. Ichneumonidae*. In *Opredeliteli nasecomâh evropeiskoi ciasti SSSR*. Sub redacția lui Medvedeva G. S. Ed. Nauka. Leningrad.
- MEYER N. F. 1933 (II), 1934 (III). *Tables systematiques des Hymenopteres parasites (fam. Ichneumonidae) de l'URSS et des pays limitrophes*. Ed. Akad. Nauk. Lenngrad.
- PISICA C. 1972. *Ephialtinae (Hym. Ichneum.) din colecția I. Nemeș*. Suceava. Stud. și Com. de Ocrotirea Naturii. **2**: 321 – 327. Suceava.
- PISICA C. 2001. *Ichneumonidele (Hymenoptera) din România și gazdele lor*. Catalog. Ed. Univ. "Al. I. Cuza" din Iași.

Constantin Pistică
 Universitatea "Al. I. Cuza" Iași
 Bd. Copou, 20 A, România
 e-mail: costicap@uaic.ro